

Verneplan for skog

Tilrådning om vern av Urdalen naturreservat i Tinn kommune

Mosedominert eldre lågurtfuruskog/sandfuruskog i Urdalen naturreservat. Foto: Sigve Reiso

**Fylkesmannen i Telemark
Juli 2018**

INNHold

1.	Forslag	3
2.	Hjemmelsgrunnlag	3
3.	Verneverdier.....	4
4.	Andre interesser.....	4
5.	Trusler mot verneverdiene.....	4
6.	Saksbehandling.....	5
7.	Viktige endringer under behandlingen av verneplanen.	6
8.	Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser.	6
9.	Lokal og sentral høring.....	6
9.1.	Generelle merknader ved lokal og sentral høring	6
9.2	Generelle merknader til forskriftene ved lokal og sentral høring	7
9.3	Fylkesmannens kommentarer og tilrådninger til de generelle merknadene.....	7
9.4	Merknader til det foreslåtte området	7
9.5	Fylkesmannens kommentarer og tilrådninger til det foreslåtte området.....	8

Vedlegg:

Forslag til forskrift for Urdalen naturreservat.....	9
Forslag til avgrensing av Urdalen naturreservat.....	12

1. Forslag

Fylkesmannen legger med dette fram forslag om vern i medhold av naturmangfoldloven på privat grunn i Tinn kommune i Telemark fylke. Tilråningen omfatter opprettelse av et nytt naturreservat. Forslaget til vern er basert på ordningen med frivillig vern av skog.

Området som foreslås vernet er:

Navn	Gnr./bnr.	Kommune	Areal i daa	Verneverdi
Urdalen naturreservat	165/8, 22 og 23	Tinn	1916	Regional (**)

2. Hjemmelsgrunnlag

Området foreslås vernet som naturreservat i medhold av lov av 19. juni 2009 nr.100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). I loven er det gitt hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier i §§ 35 til 39. Generelle mål for områdevern følger av naturmangfoldlovens § 33. Formålet med det enkelte verneområdet må imidlertid beskrives konkret og knyttes opp mot vilkårene som gjelder for den enkelte vernekategori i §§ 36 og 37. Naturreservat er det strengeste vernet etter naturmangfoldloven.

Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i statsråd etter naturmangfoldlovens § 37, som lyder slik:

- ”Som naturreservat kan vernes områder som*
- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,*
 - b) representerer en bestemt type natur,*
 - c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,*
 - d) utgjør en spesiell geologisk forekomst eller*
 - e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.*

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfold, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdets skjøtsel.”

Vurdering i forhold til naturmangfoldlovens kap. II

Med hensyn til kunnskapsgrunnlaget (jf. § 8 i nml.), så foreligger det god dokumentasjon av arter og naturtyper i området, jf. omtalen i kap. 3 Verneverdier. Restriksjonene på inngrep og tiltak som innføres med verneforskriftene vil beskytte verneverdiene, og den bruken som tillates videreført vil etter vår vurdering ha liten negativ virkning på dem. Effekten av vernet på verneverdiene og naturmangfoldet vil således være positiv. Prinsippene i §§ 9-12 framstår dermed ikke som relevante i saka.

3. Verneverdier

Et vern av det foreslåtte området vil sikre arealer med til dels store verneverdier, jf. også formålsbeskrivelsen nedenfor. Naturreservatet har regional verneverdi (**).

Området vil kunne bidra til oppfylling av flere viktige mangler i skogvernet (Framstad et al. 2002, 2003, 2010). Av generelle mangler bidrar området først og fremst på lavlandsskog (sørboreal sone) og rike skogtyper (rik edelløvskog og blandingsskog, lågurtskog). Av skogtyper inngår først og fremst edelløvskog, rik lågurtskog og boreal løvskog (ospeskog).

Verneplanarbeidet er utført med bakgrunn i følgende rapport:

Reiso S. 2017. Naturverdier for lokalitet Urdalen, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2016. NaRIN faktaark. BioFokus.

http://lager.biofokus.no/omraadebeskrivelser/Frivilligvern2016_Urdalen.pdf

Formål med fredningen

Formålet med naturreservatet er å bevare et skogområde som har særlig betydning for biologisk mangfold på grunn av forekomst av eldre lavlandsbarskog med mye boreal løvskog og dels edelløvtrær.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomst av rik lågurtbarskog som lågurt-furuskog og lågurt-grankalkskog, samt forekomst av barlind på sin innergrense i Telemark.

Etter Fylkesmannens vurdering tilfredsstiller området kravene som naturmangfoldlovens § 37 setter for områder som kan vernes som naturreservat.

4. Andre interesser

Planstatus for området

Arealene er avsatt til LNFR-område i kommuneplan for Tinn.

Det går en sti et stykke opp i lia for Tinnsjøen inn i verneområdets nordre del.

5. Trusler mot verneverdiene

Skogsdrift kan i deler av området være en trussel mot verneverdiene. Ferdsel og beiting anses ikke å være noen trussel i området i dag.

6. Saksbehandling

Bakgrunn

Meld. St. 14 (2015 – 2016) *Natur for livet* legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder økt frivillig skogvern. Under behandlingen av meldingen ba Stortinget regjeringen sette mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 % av skogarealet i landet. Naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er «*Evaluering av skogvernet i Norge*», NINA rapport 54/2002 og «*Naturfaglig evaluering av norske verneområder*», NINA rapport 535/2010.

Ved frivillig skogvern gir grunneierne Fylkesmannen tilbud om vern av aktuelle områder. Det blir foretatt naturfaglige registreringer og utarbeidet skogtakster for de områdene der det er behov for det. På grunnlag av tilbud og de naturfaglige registreringene utarbeider Fylkesmannen forslag til avgrensning av verneområdet. På grunnlag av tilbud og mal for verneforskrift for naturreservater utarbeider Fylkesmannen forslag til verneforskrift som blir oversendt grunneierne for kommentarer. Miljødirektoratet oppnevner en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne eller grunneiernes representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart.

Det vanlige er at når staten og grunneier er enige om disse punktene vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med naturmangfoldloven. Etter avtale med grunneier kan melding og høring av verneforslag likevel gjennomføres før avtale er signert. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

Konkret om området

Tilbud om frivillig vern av Urdalen ble mottatt fra grunneier i januar 2016. Forhandlinger har dels foregått parallelt med verneprosessen, og blir fullført i etterkant av denne.

Meldingsfasen

Formell oppstart på verneplanarbeidet ble meldt 31. oktober 2017. Innkomne merknader ble nærmere kommentert i høringsdokumentet.

Høringsfasen

I samsvar med naturmangfoldloven og saksbehandlingsreglene til denne om opprettelse av verneområder, jf. Veileder M 481 | 2016 fra Miljødirektoratet, sendte Fylkesmannen forslaget til vern ut på høring 31. januar 2018, med frist 6. april 2018. Det ble foretatt en felles lokal og sentral høring. Ved fristens utløp var det kommet inn en uttalelse til lokal høring og fire uttalelser til sentral høring.

Videre saksgang

Fylkesmannen sender nå, på bakgrunn av høringsdokumentet og innkomne uttalelser, tilrådning om vern til Miljødirektoratet. På bakgrunn av at det er påbegynte forhandlinger og seinere vil bli inngått avtale om vern med grunneier der forslag til forskrift inngår, vil det vanligvis ikke bli gjort annet enn mindre justeringer i forskrifta etter høring.

Direktoratet fremmer så saken for Klima- og miljødepartementet som deretter vil forberede saken og legge fram forslag om vernevedtak for Kongen i statsråd. Etter vernevedtak ved kgl.res. vil erstatningen i tråd med avtalen bli utbetalt av Miljødirektoratet. Fylkesmannen får deretter vanligvis i oppdrag å bekjentgjøre vedtaket og sørge for at naturreservatet blir

forsvarlig merket og skiltet. Dette gjøres normalt av jordskifteretten som etter begjæring fra Fylkesmannen oppretter sak om grensegang for området.

7. Viktige endringer under behandlingen av verneplanen.

Tilrådommen gjelder Urdalen. Det foreslås ingen endringer av navn eller avgrensning på dette området.

8. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser.

Det er etter Fylkesmannens vurdering ikke behov for å utarbeide forvaltningsplan for det nye reservatet. Det anses å være lite behov for oppsyn i reservatet.

9. Lokal og sentral høring

Verneplanen ble sendt på lokal høring til grunneier, Tinn kommune, til Telemark fylkeskommune, samt til følgende berørte brukerorganisasjoner, regionale statlige etater, næringsinteresser og lokale interesseorganisasjoner :

Forum for natur og friluftsliv Telemark, Tinn JFF, Tinn lokallag av Norsk bonde- og småbrukarlag, NJFF Telemark, Naturvernforbundet i Telemark, Notodden Lufthavn AS, Norsk Ornitologisk forening, Telemark, NVE Region Sør, Tinn Energi AS, Statens Vegvesen Region Sør, Telemark Bonde- og småbrukarlag, Telemark Bondelag, Telemark Botaniske forening, Telemark Orienteringskrets, Telemark Sau og Geit, Telemark Turistforening og Øst-Telemarkens Brugseierforening.

Verneplanen ble sendt på sentral høring til:

AVINOR AS, Den Norske Turistforening, Landbruksdirektoratet, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Kartverket, Stedsnavnetjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Direktoratet for kulturminneforvaltning, Direktoratet for mineralforvaltning, Norges Geologiske Undersøkelser, Bane NOR SF, Luftfartstilsynet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Telia Norge AS, Instituttet for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, NORSKOG, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskaplige universitet, Naturvernforbundet, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Orkideforening, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, WWF Norge, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paraolympiske komite, Norges Orienteringsforbund, Norges handikapforbund, NHO Reiseliv, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Norsk Biologforening, SABIMA, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Vitenskapsmuseet, NTNU og Ringve botaniske have.

9.1. Generelle merknader ved lokal og sentral høring

Lokal høring

Ingen merknader.

Sentral høring

Direktoratet for mineralforvaltning, DMF (brev av 23.03.2018) har følgende generelle merknad: *«Det gjør saksbehandling mer effektivt dersom gårds- og bruksnummer og kjente stedsnavn fremgår tydelig i kart. Legg gjerne ved .sosifil av planomriss. Ved endring av områder, er det fint om endring klart fremgår av kart eller annen forklaring.»*

9.2 Generelle merknader til forskriftene ved lokal og sentral høring

Lokal høring

Ingen merknader.

Sentral høring

Landbruksdirektoratet (28.02.2018) uttaler at *« Forslagene til verneforskrifter gir generelle unntak fra vernebestemmelsene for beiting, utsetting av saltsteiner og vedlikehold av traktorvei. Det gis også generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene for nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransportering av syke og skadde bufe.*

Videre er det gitt spesifiserte dispensasjonsbestemmelser for hogst av etablerte plantefelt, oppsetting og vedlikehold av gjerder, samt for motorferdsel i forbindelse med disse aktivitetene.»

Landbruksdirektoratet bemerker videre at det ikke går fram av høringsdokumentene om og i tilfelle hvordan områdene i dag nyttes i landbrukssammenheng. Landbruksdepartementet antar at beiting er den mest påregnelige landbruksmessige utnyttelse av områdene. Forslagene til vernebestemmelser er imidlertid utformet slik at det vil være mulig å utnytte områdene til beite for husdyr dersom dette er aktuelt.

Forsvarsbygg (16.03.2018) uttaler at *«I forslagene til forskrift er både det generelle hensynet til militær operativ virksomhet og hensynet til luftoperativ virksomhet hensyntatt. Vi har derfor ingen merknader til forslagene.»*

9.3 Fylkesmannens kommentarer og tilrådninger til de generelle merknadene

Når det gjelder uttalelsen fra DMF, så noterer vi oss ønsket om at kartet skal inneholde gnr./bnr. og generelt gjøres mer lesbart, og at en gjerne ser at det følger med digitale filer for avgrensningen av områdene.

9.4 Merknader til det foreslåtte området

Lokal høring

Ingen merknader.

Sentral høring

Bane NOR SF (22.02.2018) uttaler at verneplanen ligger i stor avstand fra Bane NOR sine anlegg, og at en derfor ikke har merknader til planene.

Statens vegvesen Region sør (28.02.2018) har ingen merknader til planene.

Direktoratet for mineralforvaltning, DMF (brev av 23.03.2018) har ingen merknader til høringen ut over det som er nevnt i de generelle kommentarene, jf. pkt. 9.1.

9.5 Fylkesmannens kommentarer og tilrådninger til det foreslåtte området

Fylkesmannens tilrådning

Fylkesmannen tilrår at Urdalen blir vernet som naturreservat med grenser og forskrift som nevnt ovenfor. Ser egne vedlegg 1 og 2.

Vedlegg 1

Forslag til forskrift for Urdalen naturreservat, Tinn kommune, Telemark fylke

Fastsatt ved kongelig resolusjonmed hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med naturreservatet er å bevare et skogområde som har særlig betydning for biologisk mangfold på grunn av forekomst av eldre lavlandsbarskog med mye boreal løvskog og dels edelløvtrær.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomst av rik lågurtbarskog som lågurt-furuskog og lågurt-grankalkskog, samt forekomst av barlind på sin innergrense i Telemark.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Tinn kommune: 165/8, 22 og 23.

Naturreservatet dekker et totalareal på 1916 daa. Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk datert Klima- og miljødepartementet..... De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Tinn kommune, hos Fylkesmannen i Telemark, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler eller kloakkledninger, bygging av veger, drenering eller annen form for tørlegging, uttak, oppfylling eller lagring av masse, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Oppstillingen av tiltak er ikke uttømmende.
- d. Bruk av naturreservatet til idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a. Sanking av bær og matsopp.
- b. Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c. Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d. Beiting.
- e. Oppsetting av midlertidige mobile jakttårn for storviltjakt.
- f. Utsetting av saltsteiner.
- g. Bålbrenning med tørrkvist eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk.
- h. Forsiktig rydding av småbusker og kvist i forbindelse med storviltjakt.
- i. Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende sti avmerka på vernekartet.

§ 5. Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel til lands er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b. Bruk av hest og kjerre samt ridning er forbudt.

§ 6. Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for:

Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe.
Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøringen.
- b. Nødvendig uttransport av felt storvilt med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c. Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7. Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndighetene kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a. Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveger.
- b. Nødvendig uttransport av felt storvilt med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 annet ledd b.
- c. Høgst av etablerte plantefelt.
- d. Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- e. Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt.
- f. Oppsetting og vedlikehold av gjerder.
- g. Istandsetting og vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- h. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 f og § 7 c, e, f og g.

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg 2

Kart over Urdalen naturreservat.

